

ПЕРЕДМОВА

Макроекономіка як наука, що займається аналізом розвитку економіки як єдиного цілого, належить до наймолодшої гілки економічної науки і вже зайняла в ній вагоме місце.

Явища, які вивчає макроекономіка, стосуються кожного громадянина України. Макроекономічні знання потрібні всім: підприємцям, які прогнозують свою діяльність і хочуть передбачити, як змінюватиметься макроекономічне середовище; державним службовцям, які реалізують певну державну економічну політику, вносять зміни у законопроекти та формують стратегії розвитку держави; політикам, які намагаються покращити макроекономічні показники громадян держави; простим людям, які щоденно стикаються з проблемами зростання інфляції та безробіття, падінням доходів та змушені шукати вихід із цієї ситуації, оперуючи такими категоріями, як власні заощадження та видатки.

Макроекономіка є однією з нормативних дисциплін навчального плану, які забезпечують фундаментальну підготовку бакалаврів з економіки та менеджменту. Досліджуючи поведінку національної економіки як цілісної системи, вона оперує такими найважливішими індикаторами економічного розвитку країни, як зростання або падіння обсягів національного виробництва, рівень безробіття і темпи інфляції, стан державного бюджету і платіжного балансу, курс національної валюти, державний борг тощо.

Від макроекономіки як науки очікують передусім пояснення ролі ринкових механізмів у регулюванні економічних процесів. Але поряд із цим вона покликана розкрити можливості суспільства в особі держави впливати на економічний розвиток країни. Тому макроекономіку називають теоретичною базою економічної політики держави. Володіння макроекономічними знаннями дає змогу домогосподарствам і підприємствам кваліфіковано оцінювати зміни в економічній кон'юнктурі та економічній політиці держави, приймати раціональні рішення у своїй економічній діяльності.

В Україні вже опубліковано чимало підручників і навчальних посібників з макроекономіки. Спільною для них є теоретична база, яку утворюють загальновідомі теорії – класична, неокласична, кейнсіанська, неокейнсіанська, монетаристська, раціональних очікувань, економіки пропозиції тощо. Проте всі вони суттєво різняться логіко-структурною побудовою, тобто концепцією організації навчального матеріалу. На думку авторів, це зумовлено різними уявленнями про предмет макроекономіки, розбіжностями щодо визначення ролі окремих питань у навчальному матеріалі дисципліни, введенням до його складу питань, які є предметом розгляду інших дисциплін, тощо.

Макроекономіка – динамічна наука, для якої характерний постійний розвиток. Щодо більшості основних питань науковці-макроекономісти дотримуються однакових поглядів, проте навколо деяких точаться гострі дискусії. Запропонований посібник дає змогу студентам, вивчаючи відповідний матеріал, виконувати порівняльний аналіз різного теоретичного інструментарію і формувати своє ставлення до нього.

Увесь навчальний матеріал поділено на десять розділів, кожен з яких складається з кількох підрозділів і відображає певний логічний етап сходження від простого до складного. Навчальний матеріал кожного наступного розділу спирається на положення і висновки попередніх частин, що передбачає поступове і поетапне оволодіння всіма “тонкощами” предмета.

Розділ 1 є вступом до макроекономіки, що дає уявлення про макроекономіку як науку та її основний понятійний апарат. У другому розділі розкрито питання вимірювання обсягу національного виробництва та доходу, рівня цін, обчислення системи макроекономічних показників, зокрема ВВП. Третій розділ висвітлює питання макроекономічної нестабільності: аналіз причин та механізмів прояву фінансових криз, безробіття та інфляції. У наступних трьох розділах увагу зосереджено на класичному та кейнсіанському підходах до макроекономічного аналізу, їх інструментах, макроекономічній рівновазі та альтернативних макроекономічних теоріях: монетаристській, раціональних сподівань та економіки пропозиції.

Розділи 7 та 8 концентруються на основних положеннях фінансової та монетарної політики держави: проблемі державного боргу та подолання дефіциту бюджету, впливі державних видатків та податків на обсяги національного виробництва, теорії відсоткової ставки та класифікації фінансових ринків, а також грошово-кредитній політиці центрального банку та проблемах створення банківських грошей.

Розділ 9 висвітлює міжнародні аспекти національної економіки, вивчає теорії міжнародної торгівлі, формування платіжного балансу країни та міжнародні системи валютних курсів.

У завершальному розділі 10 проаналізовано проблеми розвитку сучасного світу, зокрема в індустріально розвинених, перехідних та відсталих країнах, а також розглянено різні теорії економічного зростання.

Важливою проблемою, яку вирішують автори кожного посібника з макроекономіки, є визначення його обсягу. Зважаючи на величезне коло питань, які охоплює макроекономіка, з одного боку, та обмеженість академічного часу, відведеного у навчальному плані на її вивчення – з іншого, а також враховуючи відповідні методичні рекомендації, які затвердило Міністерство освіти і науки України, навчальний матеріал подано у стислій формі, що й визначило обсяг посібника.

Для кращого сприйняття навчального матеріалу основний текст кожного розділу підсумовано рубрикою “Висновки”, що має допомогти студенту систематизувати набуті знання. Для підвищення ефективності самостійної роботи студента подається рубрика “Основні поняття”, які повинен засвоїти студент. Опрацювавши поставлені питання, студент зможе визначити рівень засвоєння навчального матеріалу кожного розділу.

Завершує посібник список літератури – перелік літературних джерел, рекомендованих для поглибленого вивчення дисципліни або ознайомлення з альтернативними підходами до висвітлення відповідних питань.

Навчальний посібник побудовано на досвіді вивчення предмета “Макроекономіка”, який незмінно впродовж десятиліть

викладав почесний професор Львівської політехніки, доктор економічних наук Іван Опанасович Тивончук. Професор І. О. Тивончук – знаний в Україні та за її межами науковець, який понад 40 років, з 1964 до 2004 р., очолював кафедру теоретичної та прикладної економіки. Професор підготував більш ніж десять кандидатів економічних наук, був автором понад 220 наукових праць, серед яких три монографії. У 2010 р. в Національному університеті “Львівська політехніка” відбулась міжнародна науково-практична конференція “Проблеми формування та реалізації конкурентної політики”, присвячена 80-річчю від дня народження І. О. Тивончука. Вона стала щорічною.

Пропонований навчальний посібник призначений для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за денною, заочною та дистанційною формами, викладачів, аспірантів, підприємців, усіх, хто цікавиться питаннями становлення та розвитку макроекономіки як науки.